

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania G. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 czerwca 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża wnioskodawcy kosztami pełnomocnika organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 maja 2017 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z wniosku G.S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R. o podleganie ubezpieczeniom społecznym – zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. z 18 października 2016 r., sygn. akt IV U [...], w ten sposób, że oddalił odwołanie G. S. od decyzji organu rentowego z 21 sierpnia 2015 r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że G. S. jako pracownik u płatnika składek S. K. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 20 kwietnia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

W ocenie autorki skargi istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów – art. 22 k.p. Wskazano, że na gruncie niniejszego postępowania kluczową kwestią pozostaje ustalenie, czy wnioskodawca był zatrudniony u płatnika S. K. na umowę o pracę. W ocenie autorki skargi w razie wątpliwości, co do tego czy strony łączy stosunek pracy, w przypadku przedstawicieli handlowych i innych grup zawodowych, które charakteryzuje analogiczny stopień swobody w zakresie organizacji swojej pracy, za pracowniczym charakterem zatrudnienia przemawia wykonywanie pracy na ekonomiczne ryzyko pracodawcy oraz występowanie innych elementów charakterystycznych dla stosunku pracy - wynagrodzenie, określone miejsce i czas pracy. Elementy te występować mogą w różnym natężeniu, co każdorazowo zależy od treści konkretnego stosunku pracy.

Wskazano, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na rażące naruszenie przepisów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1) wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wnioskodawcy; 2) oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; 3) zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecnictwa Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecnictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji jest sprzeczna z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej,

skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Chociaż w uzasadnieniu wniosku powołano się na potrzebę wykładni przepisów prawa to autorka skargi nie przedstawiła odpowiedniej jurystycznej argumentacji, którą wykazałaby, że istnieje przyczyna przyjęcia skargi do rozpoznania określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. z uwagi na potrzebę wykładni art. 22 k.p. Analizą interpretacyjną przepisu art. 22 k.p. Sąd Najwyższy zajmował się już wielokrotnie, między innymi w orzeczeniach powołanych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku ogranicza się do powołania szeregu orzeczeń sądowych oraz poglądów doktryny dotyczących sygnalizowanej kwestii. Autorka skargi nie przedstawia jednak w uzasadnieniu wniosku wyводу wykazującego rozbieżności w interpretacji przepisu art. 22 k.p. z uwzględnieniem odmienności stanów faktycznych spraw, w których zapadały powołane orzeczenia. Skarżący nie uwzględnia w swoich twierdzeniach zasadniczych ustaleń zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii. Według Sądu drugiej instancji zasadniczą w sprawie kwestią była ocena, czy na mocy zawartej przez strony umowy o pracę z 20 kwietnia 2013 r. doszło między nimi do faktycznego nawiązania stosunku pracy, skutkującego powstaniem tytułu do objęcia wnioskodawcy jako pracownika ubezpieczeniami społecznymi. Sąd drugiej instancji uwzględnił w swojej ocenie to, że do obowiązków G. S. należało pozyskiwanie nowych klientów i sprowadzanie samochodów za granicę; tymczasem brak jest dowodów potwierdzających wykonywanie tych czynności przez wnioskodawcę. Zatrudnienie wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę budzi uzasadnione wątpliwości w sytuacji, gdy z żadną pracującą osobą w należącym do S. K. zakładzie mechaniki pojazdowej w K. właściciel nie zawierał umów o pracę. Mechanicy samochodowi pracowali w zakładzie w ramach prowadzonych przez siebie działalności gospodarczych. Wkrótce po rzekomym zatrudnieniu wnioskodawcy zakład został zlikwidowany, zaś płatnik nie uiszczał składek ubezpieczeniowych, jak również zaliczki na podatek, którą uregulował z uwagi na

trudną sytuację finansową w 2 ratach dopiero po interwencji służb skarbowych. Płatnik nie ewidencjonował obecności w pracy wnioskodawcy przez listy obecności, nie kontrolował pracy odwołującego, który sam decydował, jakie ma wykonywać czynności, nie sprawdzał, czy jakiegokolwiek czynności wnioskodawca wykonywał. G.S. nie podał również, gdzie i kiedy wykonał badania lekarskie potwierdzające jego zdolność do wykonywania pracy na stanowisku specjalisty do spraw handlu. Według Sądu drugiej instancji brak było nadzoru pracodawcy w procesie świadczenia pracy przez zatrudnionego G.S. co do miejsca, jak i zakresu wykonywanej pracy. Zdaniem Sądu drugiej instancji z materiału dowodowego sprawy wynika, że o ile w ogóle wnioskodawca wykonywał jakieś prace na rzecz S.K., to nie były one w żaden sposób poddane reżimowi właściwemu stosunkowi pracy, pomimo stworzenia formalnych jedynie tego pozorów (treści umowy o pracę, zgłoszeń do ubezpieczenia). Taka sytuacja uprawnia do przyjęcia przewidzianej w art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. nieważności umowy o pracę zawartej przez odwołującego (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z 8 lipca 2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772; z 28 czerwca 2011 r., II PK 9/11, LEX nr 10444012).

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia

(postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej autorka skargi wiąże z twierdzeniem o rażącym naruszeniu przepisów postępowania. Nie wskazuje przy tym – w uzasadnieniu wniosku – o które przepisy prawa procesowego jej chodzi – ogólnie tylko odwołuje się do przepisów procedury, których naruszenie zarzuca w ramach procesowej podstawy skargi kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. Wypada przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu

Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LexPolonica nr 3058328). Brakuje – w uzasadnieniu wniosku – odpowiedniego wyводу zawierającego argumentację, którą autorka skargi wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. ma podstawę w art. 102 k.p.c.